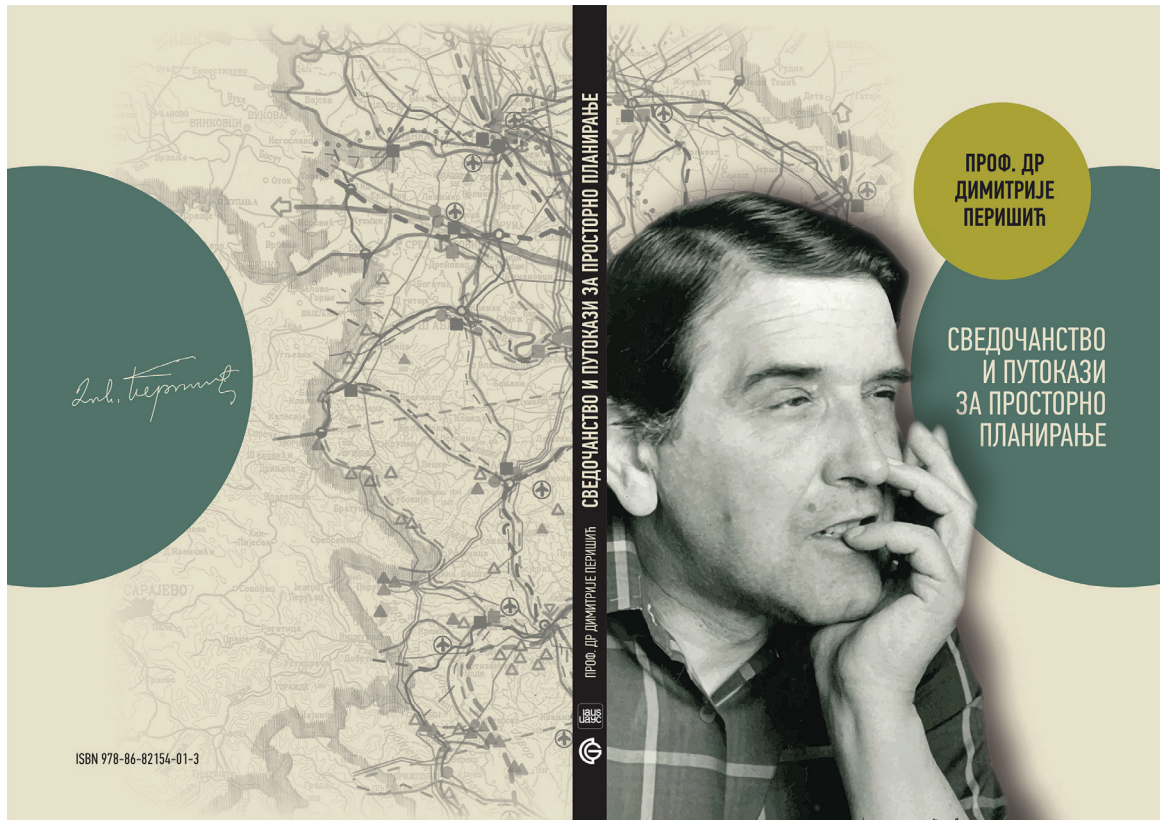

ПРОФ. ДР ДИМИТРИЈЕ ПЕРИШИЋ: СВЕДОЧАНСТВО И ПУТОКАЗИ ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

PROF. DR. DIMITRIJE PERIŠIĆ: TESTIMONY AND GUIDELINES FOR SPATIAL PLANNING

Уредници: Саша Милијић, Јасна Петрић, Марко Перишић, Зоран Радосављевић

Издавачи: Институт за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС) и Универзитет у Београду – Географски факултет

АПСТРАКТ

Посвећена проф. др Димитрију Мити Перишићу, ова монографија представља сентиментално путовање у прошлост, са приказом лика и дела необичног човека који је био пионир научно-стручне области просторног планирања код нас, односно путоказима за садашње и будуће прагаоце који су поникли из школе коју је основао проф. Перишић. У овој књизи, на основу прикупљене фактографије везане за: професорову биографију; научни, стручни и образовни рад; друштвено ангажовање у Југославији и у земљама у развоју; јавна обраћања, новинске чланке, награде и признања, као и на основу белешки и сећања појединаца о Мити Перишићу, исткани су кроз речи и слике бројни детаљи који, не само да илуструју вредност научно-стручне каријере протагонисте, већ су (донекле) интимно

огледало његовог бића. Ово није дело само једног пара руку, већ почива на тимској сарадњи и доприносу бројних учесника у исписивању страница које су пред читаоцима. Стилски уједначена, са обиљем података који сведоче о некадашњим временима, монографија нуди перспективу и може послужити као основ за научни рад истраживача који траже одговоре на питања: Како се радило на првом Просторном плану Републике Србије? Како је формирана студијска група Просторно планирање на ПМФ-у у Београду? Какви су били „чувени“ Дубровачки сусрети просторних планера Југославије?, као и: Зашто је књига Димитрија Перишића О просторном планирању и данас тако актуелна?

Кључне речи: Димитрије Мита Перишић, просторно планирање, XX век, Југославија, Србија

У покушају да се проникне у то ко је заправо био Димитрије Мита Перишић, у монографији која му је посвећена наилазимо, пре свега, на драгоцено штиво прецизне структуре. Како сазнајемо већ из Предговора, намера је била да монографија буде објављена баш 2022. године, када су се симболично преклопили јубилеј 45 година од оснивања смера Просторно планирање на Географском факултету у Београду, чији је родоначелник и дугогодишњи шеф катедре био проф. др Димитрије Перишић, и јубилеј 90 година од професоровог рођења. Сам рад на онографији, од првог концепта до крајње реализације одвијао се у периоду који је трајао око годину дана. Монографија је уређивачки подухват четворо просторних планера: Саше Милијића, Јасне Петрић, Марка Перишића и Зорана Радосављевића, а припремана је у Институту за архитектуру и урбанизам Србије и на Универзитету у Београду – Географском факултету, у сарадњи са Асоцијацијом просторних планера Србије.

Својеврстан амаркорд, на више од 200 страница А4 формата и у чврстом, квалитетном повезу, монографија није конципирана као панегирик проф. др Димитрију Перишићу. Она балансира између Биографских података (поглавље 1) и текстова Других о Мити Перишићу (поглавље 6), синкретички осликавајући лик и дело особе којој је посвећена.

У поглављу 1, већ на почетку, истакнуто је да су подаци који су коришћени они који су потекли из расположиве документације и усмених казивања и сећања појединаца. Хронолошки је приказан живот Мите Перишића (1932–2006) са богатим илустрацијама: географском картом на којој се виде места његовог рођења и најранијег детињства, педесетак фотографија – од поласка у основну школу до испраћаја, потом неколико докумената, као што су копија странице индекса, сведочанство о држављанству, диплома о положеном стручном професорском испиту и уверење о докторату географских наука, уз бонус илустрације у виду два драгоцена цртежа – кроки портрета Димитрија Перишића из Прага 1971. године и поклон-цртежа арх. Ранка Радовића свом пријатељу Мити Перишићу у знак сећања на једно „радно“ преподне.

Поглавље 2, које је посвећено научном и стручном раду професора Перишића започиње са десетак страна сажетих приказа и извода из његове књиге 0 просторном планирању која је објављена 1985. године. Потом, као јединствен допринос систематизацији научне библиографије проф. др Димитрија Перишића, кога је више красио епитет маестралног усменог приповедача него особе која би иза себе оставила сијасет писаних научних радова, у монографији је ипак, и према свим правилима

библиотечког реферисања, успешно обједињен регистар његових изабраних научних радова, укупно 63, у периоду 1962–2005. године. Прелазећи на поље стручног рада у домену просторног и урбанистичког планирања, издваја се свакако потпоглавље 0 Просторном плану Републике Србије, нарочито о оном првом, из 1996. године, којим је руководио проф. др Димитрије Перишић. На крају поглавља 2 исписан је регистар његових изабраних просторних и урбанистичких планова, студија, методологија, радних и научноистраживачких пројеката (94 регистарске јединице, такође за период 1962–2005. године).

Професорска активност Мите Перишића на ПМФ-у, односно на Географском факултету Универзитета у Београду, приказана је у поглављу 3 (Образовни рад). Читаоци монографије на овом месту имају прилике да се упознају са првим корацима који су довели до формирања студијске групе Просторно планирање 1977. године као и са наставним предметима и наставницима по годинама студирања на Просторном планирању, закључно са 2000. годином када је професор Перишић отишао у пензију. У Поглављу 3 су приказани изводи из реферата за избор професора Перишића, најпре у звање ванредног професора (1978. године), а потом и у звање редовног професора (1986. године). С обзиром на то да је од 2007. године име Димитрије Перишић понела годишња награда Института за архитектуру и урбанизам Србије за најбоље завршне радове из области просторног планирања, на крају поглавља 3 систематизовано је ко су све били добитници ове награде и наведени су наслови награђених радова од школске 2005/2006. до 2020/2021. године.

У поглављу 4, које сведочи о друштвеном ангажовању проф. др Димитрија Перишића у Југославији, у земљама у развоју, као и о његовим наградама и признањима у струци и у друштвеном животу уопште, могу се наћи бројне чињенице и подаци о Урбанистичком савезу Србије (УСС) и Урбанистичком савезу Југославије (УСЈ) у чијем раду је Мита Перишић учествовао, као председник УСС (1966–1972. године), односно као генерални секретар УСЈ (1965. године), потом о Дубровачким сусретима просторних планера Југославије, на којима је проф. Перишић био један од кључних актера (период од 1978. до 1990. године) и о руковођењу консултативним мисијама за просторно и урбанистичко планирање у Гвинеји Бисао и Анголи. На крају поглавља 4, као илустрација признања и награда које су му додељене, наведени су: Златна значка Урбанистичког савеза Југославије (1967), Орден рада са златним венцем (1973), Признање Урбанистичког савеза Југославије за дугогодишњи предани рад (1973), Спомен плакета Завода за планирање града Београда (1975), Плакета Спортског

друштва „Раднички“ из Београда (1980), Захвалница Републичког завода за заштиту природе СР Србије (1983), Повеља српског патријарха Германа (1989) и Награда Асоцијације просторних планера Србије за животно дело (2002).

Претпоследње поглавље 5 бележи нека од јавних обраћања Мите Перишића која су преузета из других извора, попут књиге О просторном планирању и часописа Архитектура и урбанизам. Посебно „богатство“ доносе чланци из дневних листова Борба и Политика који су пратили доношење првог Просторног плана Републике Србије (период 1994–1996. године).

Читаоцима, а пре свега онима који су познавали професора Перишића, посебно интересовање свакако ће изазвати текстови у поглављу 6 (Други о Мити Перишићу). Кроз ова сећања (њих укупно 29) неко ће уочити (не)очекивано присуство, а неко изостанак појединих бележника, што ни у ком случају не умањује значај оваквог надасве присног казивања намерно остављеног за сам крај.

Такође, треба споменути да је Монографија поткрепљена литературом од укупно 44 одреднице, што ће пре свега значити онима који за потребе будућег научноистраживаког рада наставе да користе њену грађу.

А шта је на крају осим новог почетка? Упркос чињеници да живимо у добу постхуманизма, које даје примат информацијама над суштинским знањем, ипак остаје нада да ће монографија о проф. др Димитрију Мити Перишићу послужити као узор у професионалном и животном смислу неким будућим генерацијама, као и за писање других дела у едицији о великанима просторног планирања код нас.

др Јасна Петрић, дипл. просторни планер, научни саветник

Посебна издања бр. 92

Београд, 2022. године

ISBN 978-86-82154-01-3

Стр. 218

Издавачи: Институт за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС) и Универзитет у Београду – Географски факултет

Уредници: др Саша Милијић, научни саветник, ИАУС; др Јасна Петрић, научни саветник, ИАУС; Марко Перишић, ЦИП; др Зоран Радосављевић, МГСИ

Издање: српско + резиме на енглеском језику

Рецензенти: проф. др Владан Ђокић, проф. др Дејан Филиповић и проф. др Душко Богуновић

COBISS.SR-ID 83079177

